

Mỹ không quên đáp ứng mong đợi của Việt Nam là tuyên bố ủng hộ Việt Nam trên hồ sơ Biển Đông.

□

Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton phát biểu tại hội nghị cấp cao các doanh nhân Mỹ - Việt tại Hà Nội ngày 10/07/2012.

REUTERS/Luong Thai Linh

Chuyến thăm Việt Nam ngày 10 - 11/07/2012 của Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton, đã góp phần

thúc đẩy thêm quan hệ hợp tác nhiều mặt giữa hai nước cùng thù.

Tuy nhiên, theo ghi nhận của các nhà phân tích, nhu cầu thúc đẩy thêm quan hệ, đặc biệt trong lĩnh vực quốc phòng, Việt Nam cần phải tháo gỡ câu hỏi là vấn đề nhân quyền, vấn đề đối xử bà Clinton nhận lời.

Chưa bao giờ quan hệ Việt Mỹ lại sôi nổi như trong thời gian gần đây, với một loạt những chuyến ghé thăm từ đầu năm đến nay của các lãnh đạo Mỹ cao cấp, từ hành pháp, lập pháp cho đến quân đội. Đáng chú ý hơn cả là chuyến công du ngày 10 - 11/07/2012 của Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton, nhân dịp bà ghé Phnom Penh để các hội nghị cấp ngoại giao giữa hai nước ASEAN.

Ngày từ đầu năm, một phái đoàn gồm 4 Thượng nghị sĩ trong đó có hai nhân vật nổi bật là ông John McCain và Joseph Lieberman đã đến Việt Nam trong khuôn khổ chuyến thăm và làm việc với quan hệ song phương Mỹ-Việt.

Qua tháng Hai, đến lượt Trợ lý Ngoại trưởng Mỹ đặc trách Đông Á-Thái Bình Dương, Kurt Campbell, đến thăm Việt Nam để xác nhận rằng Washington mong muốn nâng quan hệ với Việt Nam lên hàng đối tác chiến lược.

Đến đầu tháng Sáu, Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Leon Panetta công du Việt Nam, và trong một chuyến ghé thăm đầu tiên, ông đã đến cảng Cam Ranh để thăm một quân hàm Mỹ đang được bố trí tại đây. Tiếp theo Bộ trưởng Quốc phòng, qua tháng Bảy, đến lượt Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton ghé Việt Nam trong hai ngày trước khi đến Phnom Penh.

Sau bà Clinton vài ngày, Tổng thống Obama đến Thái Bình Dương cùng với Phó Tổng thống Joe Biden, cũng ghé thăm Việt Nam hôm 13/07, đứng vào đầu tàu bệnh viện Hoa Kỳ USNS Mercy đang có mặt tại vùng biển An trong một chuyến đi giúp nhân đạo trong hai tuần (từ ngày 10 đến 24 tháng Bảy) tại vùng biển An.

Phải nói là vào lúc tình hình Biển Đông có dấu hiệu nóng bỏng, giao lưu quân sự, quốc phòng Việt-Mỹ có dấu hiệu phát triển rõ rệt, nhất là với phần đông dân hải quân. Rõ nét nhất sẽ kể ra

hàng Blue Ridge của hàng đầu 7, cùng với khu vực hàng Chafee và tàu cứu hàng Safeguard, ghé cảng Tiên Sa Đà Nẵng hôm 23/04.

Qua tháng 6, cảng này lại đón tiếp tàu nghiên cứu khoa học Roger Revelle của Hải quân Mỹ trong một chuyến ghé thăm 8 ngày.

Chính trong bối cảnh quan hệ quốc phòng Việt Mỹ có những biểu hiện phát triển mạnh mẽ như trên mà Ngoại trưởng Mỹ Clinton công du Việt Nam với một mục tiêu rõ ràng tuyên bố là nhằm thúc đẩy quan hệ toàn diện giữa hai bên, trong các lãnh vực kinh tế, thương mại, văn hóa.

Lẽ dĩ nhiên, Ngoại trưởng Mỹ không quên đáp ứng mong đợi của Việt Nam là tuyên bố ủng hộ Việt Nam trên hàng sân Biển Đông.

Theo phía Việt Nam, trong các buổi tiếp xúc với Thủ tướng Việt Nam Nguyễn Tấn Dũng và Ngoại trưởng Việt Nam Phnom Binn Minh, bà Clinton đã nhấn mạnh rằng chính sách của Mỹ « duy trì hòa bình, ổn định và hợp tác, đảm bảo tự do an ninh, an toàn hàng hải ở Biển Đông; khẳng định những tranh chấp chủ quyền ở Biển Đông cần được giải quyết bằng các biện pháp hòa bình, trên cơ sở luật pháp quốc tế, nhất là Công ước của Liên Hợp Quốc về Luật biển 1982 ».

Theo phía Việt Nam, trong cuộc tiếp xúc với Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng, Ngoại trưởng Clinton còn « bày tỏ quan ngại về những diễn biến vấp qua ở Biển Đông; khẳng định Chính phủ Hoa Kỳ ủng hộ mạnh mẽ quyền của các quốc gia ven biển trong vùng Đáy quyền kinh tế và thềm lục địa theo Công ước của Liên Hợp Quốc về Luật biển 1982 ».

Trong các cuộc tiếp xúc tại Việt Nam, Ngoại trưởng Mỹ cũng cố vũ cho việc tăng cường hợp tác kinh tế, thương mại giữa hai nước. Theo hãng tin Bloomberg, chính nhân dịp này công hàng mà tiếp đoàn Mỹ General Electric đã ký kết hai thỏa thuận với các công ty Việt Nam trong ngành điện trị giá gần 100 triệu đô la.

Trong lãnh vực văn hóa, một trong tâm điểm của bà Clinton nêu bật là giáo dục, trong đó có việc thu nhận thêm sinh viên Việt Nam qua Học bổng Trong buổi nói chuyện với cán bộ, nhân viên Đại sứ quán Mỹ ở Hà Nội, Ngoại trưởng Hoa Kỳ đã tuyên bố vui mừng trước việc tăng vọt của số

ngßi thäng thäng Clinton, sä du hßc sinh Vißt Nam täi Mß hißn đã tăng lên 15.000 ngßi. Bà cho bißt ý mußn nhßn sß ngßng đó lên “gßp đôi, gßp ba, gßp bßn” trong nhßng năm täi đây.

"Dân chủ và thänh vßng song hành vßi nhau"

Tuy nhiên, Ngoßi träng Mß cũng không ngßn ngßi cß vũ cho nhân quyền và dân chủ täi Vißt Nam. Trong bußi hßp báo chung vßi đäng nhißm Vißt Nam Phßm Bình Minh ngày 10/07/2012, bà Clinton đã xác đßnh rõ :

« Tôi mußn nhßc lßi nhßng gßi tôi đã nói täi Mông Cß hôm qua (09/07). Tôi bißt có ngßi bißn gißi rßng các nßn kinh tß đang phát trißn cßn phßi ißu tiên trßc hßt cho tăng trßng kinh tß, rßi sau mßi lo đßn chuyßn cßi tß chính trß và dân chủ, nhßng đó là tính toán thißn cßn. Dân chủ và thänh vßng song hành vßi nhau, cßi cách chính trß và tăng trßng kinh tß liên kßt vßi nhau, và Hoa Kß mußn ßng hß cho sß tißn bß trong cß hai lĩnh vßc. »

Ngoßi träng Mß nói tißp : « Do đó, tôi cũng đã nêu lên sß quan ngßi (cßa Mß) vß nhân quyền, trong đó có cß vißc tißp tßc giam cßm nhßng ngßi đßu tranh, các lußt sß, và nhßng blogger, vì hß phát bißu tß do và ôn hòa nhßng quan đßm và ý kißn (cßa hß).

Chúng tôi đßc bißt quan ngßi träng nhßng hßn chß đßi vßi quyền đßc tß do ngôn lußn trên mßng, và phiên tòa sßp täi đây xét xß nhßng sáng lßp viên cßa Câu Lßc Bß Nhà báo Tä do. Ông Bß träng Ngoßi giao và tôi đßng ý tißp tßc thßo lußn thäng thän vß nhßng vßn đß này và tißp tßc mß rßng sß hßp tác vßi nhau ».

Mßt cßng sß viên cßa bà Clinton còn xác đßnh vßi nhà báo là sß thißu vßng tißn bß cßa Vißt Nam trong đßa hßt này sß cßn bßc phát trißn trong quan hß Vißt Mß, nhßt là trong lĩnh vßc qußc phòng.

Giáo sß Nguyßn Mßnh Hùng : Quan hß Mß-Vißt tăng tißn nhißu nhßng chßa đßn bßc ngoßt

Trong phần phỏng vấn dành cho Ban Việt ngữ RFI hôm nay, giáo sư chính trị học Nguyễn Minh Hùng thu thập được từ học giả George Mason Hoa Kỳ đã phân tích thêm về ý nghĩa chuyến công du lần này của bà Clinton đối với triển vọng quan hệ Việt Mỹ.

Sau khi công chuyến ghé thăm Việt Nam của Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton với sự kiện bà đi dự Hội nghị cấp Ngoại trưởng các nước Đông Nam Á và Diễn đàn an ninh của ASEAN – ARF (ASEAN regional Forum), Giáo sư Hùng nhận thấy rằng đây là lần thứ ba mà bà Clinton đến Việt Nam trong tư cách ngoại trưởng.

Nguyễn Minh Hùng : So với những lần trước thì lần này cũng có những điểm gì khác nhau... Hai năm trước là năm 2010 - lúc đó tôi đang ở Hà Nội - bà cũng thăm Việt Nam, cũng chỉ hai ngày, cũng mang theo phái đoàn thành viên, cũng nói đến chuyện “human rights” (nhân quyền)... Còn dịp thăm Việt Nam khác là đây cách nay 15 năm ngày bình thường hóa bang giao Việt-Mỹ.

Còn lần này, bà đi trong khung cảnh có những chuyến thăm đến dịp của những nhân vật cao cấp của nước Mỹ sang Việt Nam - cả ông Tổng trưởng (Bộ trưởng) Quốc phòng, cả các vị Thủ tướng nghị sĩ, rồi đến lượt bà đi - và nhất là trong khung cảnh có hai sự kiện đang diễn ra là có thể leo thang đến xung đột : Sự kiện bãi cấm Scarborough (giữa Trung Quốc và Philippines), và sự kiện Trung Quốc mang ra đấu thầu 9 lô ngay trong vùng EEZ, khu vực đặc quyền kinh tế của Việt Nam.

Đó là điểm nguy hiểm, và nhất là khi công du, bà Clinton cũng dự Hội nghị cũng bàn về Quy tắc ứng xử trên Biển Đông. Nguyên tắc của Mỹ từ xưa đến nay là không can thiệp, những mục (các bên) giữ quy tắc tốt cách hòa bình, căn cứ vào “rule based”, tức là vào nguyên tắc và luật pháp.

RFI : Ngoài tình huống có hai sự kiện do Trung Quốc gây căng thẳng, phải chăng nội dung chuyến thăm Việt Nam lần này của bà Clinton không có gì khác so với trước đây ?

Nguyễn Minh Hùng : Chuyến thăm có ý nghĩa rất to lớn... Lần này, chuyến công du của bà Clinton nói tiếp theo chuyến thăm của ông Panetta. Khi sang Việt Nam, ông Panetta là Tổng trưởng Quốc phòng Mỹ đầu tiên đi thăm công Cam Ranh, đó là một vấn đề rất to lớn đối với Trung Quốc.

Tại Việt Nam, ông Panetta còn nói là Mỹ muốn có những phòng thí nghiệm (facilities), để cho (Hội quân Mỹ) trong các nhiệm vụ nghiên cứu, có chỗ để ghé, thỉnh thoảng khi đi làm những chuyện khác, và ông ấy lại nói Mỹ muốn ghé nghiên cứu họ...

Ông Panetta nói về vấn đề quân sự, còn khi bà Clinton sang Việt Nam, thì bà nói về vấn đề khác, chủ trương để nhân quyền lãnh vực. Bà mang theo một phái đoàn thanh tra nhân quyền, rồi đi các địa điểm vẫn trong chương trình Fulbright..., tức là để nói là quan hệ Mỹ-Việt không chỉ là quan hệ phòng, mà gồm tất cả những lãnh vực khác, từ kinh tế, thanh tra nhân quyền, đến văn hóa..., để nói là quan hệ Việt Mỹ tồn tại, những tồn tại trên tất cả mọi phương diện.

Mục tiêu của bà một mặt là làm giảm bớt (sự chú ý) đến lãnh vực quan hệ phòng, để ngỏ ý nêu lên sự tăng tiến, nâng tầm quan trọng của bang giao hai nước trên mọi bình diện.

RFI : Các chuyện ghé thăm đến đây phản ánh mặt nào của ngoại giao Mỹ, mặt khúc quanh quan trọng trong bang giao Việt Mỹ ?

Nguyễn Minh Hùng : Nó không phải là khúc quanh. Tôi nghĩ là tăng tiến quan trọng thì có, nhưng mà nói biến chuyển quan trọng hay khúc quanh thì không có, bởi vì còn có những vấn đề cần phải giải quyết, chẳng hạn cái khúc quanh đó.

Có sự kiện là khi sang Việt Nam, cả ông Panetta lẫn bà Clinton đều nói về vai trò của Mỹ, đều nói về vấn đề Biển Đông, đều nói về giải pháp hòa bình. Nhưng điểm khác là ông Panetta cho biết là vì giải pháp hòa bình đó, cho nên ông muốn giúp các quốc gia khác trong vùng tăng cường khả năng phòng thủ của mình. Chuyện đi thăm của ông Panetta nằm trong chiến lược đó.

RFI : Trong các cuộc tiếp xúc với ông Panetta, cả Thủ tướng Việt Nam Nguyễn Tấn Dũng lẫn Bộ trưởng Quốc phòng Việt Nam Phùng Quang Thanh đều có yêu cầu Hoa Kỳ bỏ lệnh cấm bán vũ khí sát thương cho Việt Nam, nhưng phía Mỹ không đáp ứng. Theo nhận xét của Giáo sư thì liệu việc giải tỏa cấm vận có thể có trong nay mai hay không ?

Quan hệ Việt Mỹ : Tiến trình đàm phán, những câu hỏi còn lại và hướng nhân quyền

Tác Giả: Tráng Nghĩa

Thứ Ba, 17 Tháng 7 Năm 2012 08:44

Nguyễn Minh Hùng : Tôi nghĩ là có thể có, rất nhiều ưu tiên và ngay có thể có. Nhưng mà điều đó có thể là không quan trọng lắm. Mỹ cũng đã gửi tôi a cám ván bán vũ khí cho Trung Quốc – đợt ra từ sau Thiên An Môn - từ lâu rồi.

Gửi tôi a cám ván do đó là một tiến trình bình thường thôi, như Thủ tướng Việt Nam có nói là nếu bình thường hóa thì phải bình thường mọi thứ, chứ đâu phải chỉ cám ván và vũ khí !

Chuyên gia tôi a cám ván vũ khí đối với Việt Nam sẽ tiếp tục xảy ra nếu Việt Nam thực hiện được một số điều kiện về nhân quyền.

RFI : Bà Clinton cũng đã chấp thuận vấn đề nhân quyền trong buổi tiếp xúc với ông Nguyễn Phú Trọng, Tổng bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam ?

Nguyễn Minh Hùng : Bà Clinton chắc nào cũng nói đến nhân quyền, bởi vì một đất nước có áp lực từ nội bộ nên có Mỹ bước bà này phải nói, và thứ hai là nếu muốn tiến đến quan hệ quốc phòng nhiều hơn thì Việt Nam phải có những cải tiến nào đó thì mới thúc đẩy được chuyện đó, cho nên bà này phải nói.

Trước đó, bà Clinton đã nói với chính phủ rồi, nhưng mà người ta thường nói là lúc nào gây căng thẳng thì nhiều nhất là những người quan tâm đến ý thức hệ và sự chuyển đổi chế độ và ý thức hệ ('diễn biến hòa bình'), cho nên bà Clinton đã tiếp xúc thẳng với ông lãnh đạo đảng, để diễn cho lúc nào gây bất ổn đó, để nói đến những vấn đề bang giao với Mỹ, trong đó vấn đề nhân quyền chắc là một thôi.

RFI : Lúc này Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton có lợi ích hòa đàm hơn đối với Trung Quốc. Số kiện đó có thể có tác động gì đến quan hệ Mỹ-Việt ?

Nguyễn Minh Hùng : Cái đó thì sẽ tùy thuộc sự ràng buộc của hai bên và Trung Quốc. Quan hệ Mỹ-Việt chủ yếu tác động ba chiều Mỹ, Việt Nam và Trung Quốc, thành ra chưa thể biết được.

Những mà phải nói ngay là sẽ dĩ bà Clinton muốn đầu đầu, đó là vì sau vài căng thẳng Scarborough và cái vài « 9 lô » của Việt Nam, riêng sẽ của Scarborough cũng rất nguy hiểm. Nếu có động đầu quân sự, thì Mỹ bắt buộc phải can thiệp, mà Mỹ không muốn bắt buộc phải can thiệp trong lúc này, chäa cần thiät. Thành ra bà Clinton phải đầu đầu cho Trung Quốc hòa hoãn đi.

Trong khung cảnh đó, cả ông Panetta lẫn bà Clinton đều nói rằng : Thứ nhất, chúng tôi nhất định bảo vệ tự do lưu thông hàng hải, thứ hai là những tranh chấp đó - vì có quan hệ đến sự tự do lưu thông trên biển – nên được giải quyết căn cứ trên nguyên tắc và trên luật pháp. Vì thế cho nên bà Clinton lẫn này đến ASEAN để thúc đẩy các quy tắc và nguyên tắc trên Biển Đông...

Lần trước đây nói là sẽ phải nhìn lại, kể này đã có rất nhiều hy vọng giải quyết xong, cuối cùng thì áp lực của Trung Quốc làm chia rẽ các quốc gia, làm cho điều đó không thể hiện được.

Bây giờ đầu tiên là đầu đầu để Trung Quốc ngừng hành vi pháp Biển Đông không thành công, thì những điều kiện biển thì, chúng ta phải chờ xem.

RFI : Tầm nhìn về những thách thức Mỹ Obama ghé thăm Việt Nam trong thời gian tới đây ?

Nguyễn Minh Hùng : Ý định thì có, những đi hay không tùy thuộc nhiều vào điều mà chúng ta chưa đoán được. Trong tình hình bình thường, chuyến ông Obama đi thăm Việt Nam có sắc xuất rất cao.

Những bây giờ có hai yếu tố, một yếu tố cũ đó là Việt Nam đang tạo ra những bất mãn từ phía bên Mỹ, tạo thành những áp lực nào đó làm ông Obama không thể đi thăm Việt Nam.

Yếu tố thứ hai là Thách thức Mỹ sẽ đến Phnom Penh để Hội nghị Thách thức Đông Á (East Asian Summit). Những nếu yếu tố giải đến đây Đông Nam Á mà tan hàng, thì ông Obama không có lý do gì để đi.